

Fafigurák, visszerek, gyászpolitika – Bede Kincső kiállítása

Szerző: Ferencz Kincső Anna - 2025. május 27.

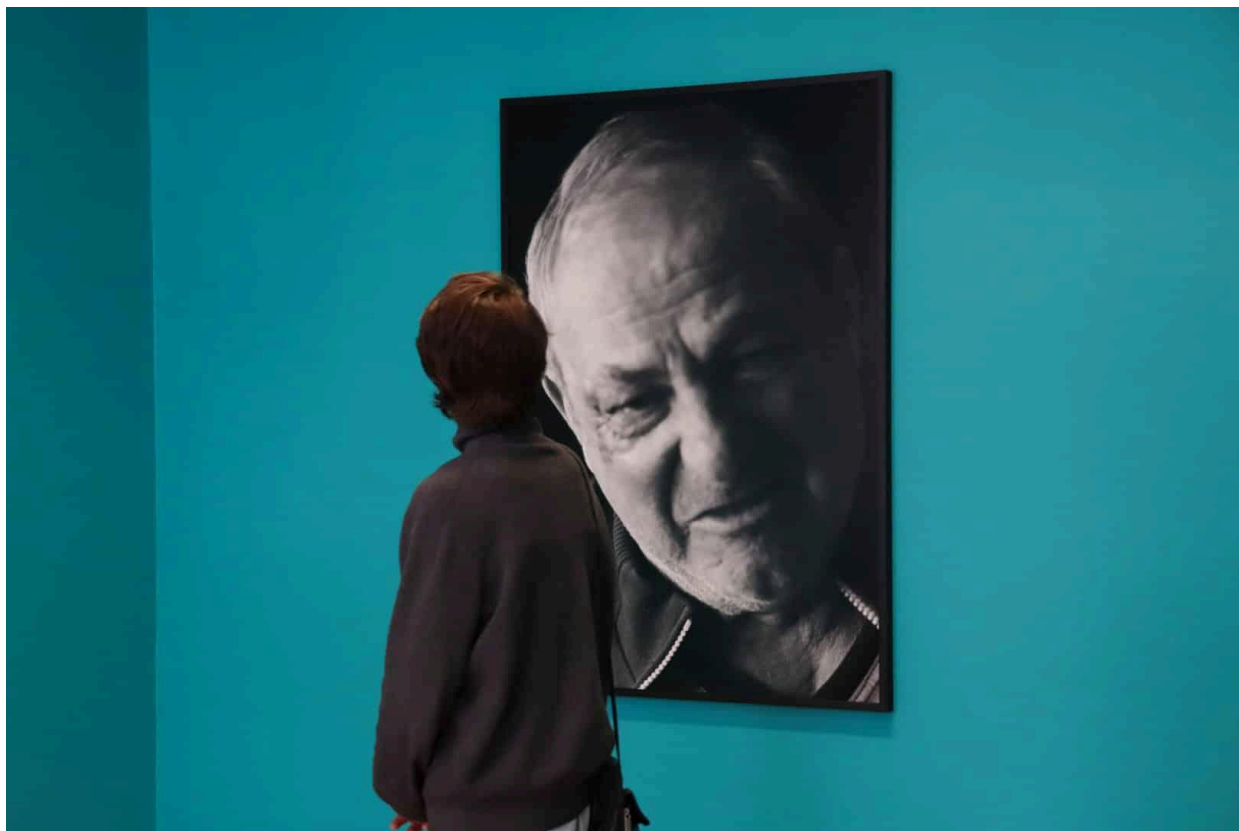
Bede Kincső: Pista művészete - fotó: Nyári Kristóf

A szocializmus füledt, dohos levegőjű múltja mindmáig árnyékként kísérti kollektív tudatunkat. A Z generáció számára ez az emlékezet már inkább transzgenerációs színezetként él tovább – a gyermekkori nosztalgia poros, fakó emléklapja csupán.

Bede Kincső *Pista művészete* című kiállításában személyes megélések vizuális reprezentálására és transzgenerációs traumák feltárására vállalkozik. A kovásznai születésű művész a családi múltjával kapcsolatos szállal fonódik be az **OFF-Biennále** központi tematikájába: a biztonság keresésébe, mely korábbi művészeti praxisában is meghatározó stratégia volt.

Ez a szál a nagyszülők konfliktusokkal és bántalmazással terhelt kapcsolatának emlékét és annak nemzedékeken átívelő hatását követi végig. Bede megelőző tárlatokon is vizsgálta már a nagyapja, Pista által készített objekteteket, faszobrokat és különböző bútordarabokat. Az *Eszterházy Art Award – Breaking the Frame Making Future (2023)* című kiállításán e sorozat egy részét mutatta be, ám a múzeumi térben elveszett az a finom érzékenység, amelyet a téma megkíván.

Az anyag mostani bemutatása során a türkizkék és fakó napsárga árnyalatok nem tájékozódásra hívnak, hanem – ahogy Bede is fogalmaz – arra ösztönöznek, hogy a látogatók elmerüljenek az alkotó emlékeiben, és abban a világban, amelynek most ők is részesei lehetnek.

Bede Kincső: Pista művészete – fotó: Vörös Judit / OFF-Biennále Budapest Archív

A Milestone Intézet harmadik emeletén kialakított kiállítótérben egy transzgenerációs, hibrid térben bolyonghatunk. A lakás jellegű elrendezés tudatos döntés eredménye: az otthon intimitása – vagy épp annak hiánya – a tárlat szerves részévé válik. Ezt a hatást erősíti a belépés pillanatában megragadó vidéki nosztalgia, amely leginkább a falszínek atmoszférateremtő erejének köszönhető. Türkizkékek, fakó napsárgák hangosítják ki a műveket, és ahogy Bede rámutat, a látogatókat nem a tájékozódás felé terelik, hanem az alkotó emlékeiben való elmélyülésre ösztönzik őket.

A kiállítás idő és térbeli kiindulópontja a *Gyapjú és performansz (2022)* című fotósorozat, amely Pista halála után készült, és részben a nagymama egyedüllétére irányítja a figyelmet. A három horizontális síkba komponált képegyüttes egyik legfeltűnőbb motívuma az arc eltakarása. Megjelennek rajta gyapjú balaklavába bújt alakok, a függönnyel letakart arcú nagymama, valamint a nagyapa által készített fafigurák, amelyeknek nincsenek felismerhető arcvonásaik.

Bede Kincső: Pista művészete, Grandchildren – forrás: OFF-Biennále Budapest Archív

Mindez nem csupán formai megoldás, de esztétikai kérdésfelvetésként is értelmezhető: az arc elrejtésével valóban megszűnik az identitás? Vagy az elfedés gesztusa által egy mélyebb jelenlét mutatkozik meg? Bede munkáiban az arctalanság nem hiányként, hanem jelentésteli jelenlétként

manifesztálódik, amely a szimbólumok rétegeiben kapcsolódik össze az emlékezés és a gyász összetett folyamataival.

Az arc eltakarása – különösen egy olyan korban, ahol a láthatóság, az önbemutató szinte kötelező – ellentmondásos, mégis erős állítás. Miközben a posztmodern társadalom az egyéniség hangsúlyozását szorgalmazza, Bede fotóin épp az arc elrejtése válik beszédessé. Ez a gesztus párbeszédet folytat a közösségi média világával is, ahol az identitás gyakran széttöredezett, és az énkép sokszor csak darabokban, szűrőkön és szerepeken keresztül jelenik meg.

A fotósorozat tehát nemcsak a gyászról és a személyes veszteségről szól, hanem arról is, hogyan változik meg az identitás ott, ahol a figyelem a külsőségekre összpontosul, és a belső világ gyakran elmarad a kép mögött. Bede képei ezt a feszültséget teszik láthatóvá – csendben, de annál erőteljesebben.

Bede Kincső: Pista művészete – fotó: Nyári Kristóf

A posztmodern társadalomra alapjaiban jellemző individualizmus a fotók szereplőinél paradox módon éppen az arc elfedésével nyilvánul meg. Bede munkáiban az arc eltakarása nem egyszerűen az identitás elvesztését jelenti, sokkal inkább annak újraértelmezését. Egy olyan térben járunk, ahol az emlékezés aktusa felülírja a látható jegyeket. Az arcok hiánya különösen izgalmas párhuzamot képez napjaink digitális képkultúrájával és a közösségi média működésével. Az önbemutató (self-branding)

előtérbe kerülése mellett egyre inkább felértékelődik a közösségi médiában a fragmentált identitás-konstrukció. A képsorozat ennek tükrében nem csak a gyász és veszteség feltárása, hanem reakció arra is, hogy az individualizált társadalomban hogyan alakulnak át a személyes identitások. [1]

A térben tovább haladva teljeseedik ki a fotósorozaton már feltűnő gyapjú motívuma a falra applikált kesztyűk és zoknik formájában. Ezek a puha, kötött textíliák a nagymama repetitív, kényszeres pótcselekvésének produktumai, melyek egyszerre hordozzák a gondoskodás és a feldolgozhatatlan veszteség érzéseit. Ez a narratíva különös hangsúlyt kap az egykori fürdőszobába helyezett monumentális fotónagyításban, amely a nagymama visszeres lábát mutatja. A felnagyított részlet vizuális metaforaként van jelen: a bőr felszínén kirajzolódó erek térképe magában hordozza mindazt a bánatot, elhagyatottságot és megbántottságot, amit a személy képtelen vokalizálni.

Bede Kincső: Pista művészete – fotó: Nyári Kristóf

Talán a tárlat egyik legterheltebb eleme *Pista részeg portréja* – Bede húszévesen rögzített vizuális válasza egy traumatikus epizódra, amikor nagyapja alkoholos befolyásoltság alatt bántalmazta. A fényképezés aktusa itt egyfajta szimbolikus visszafordítás, az erőviszonyok átmeneti átrendezése, miközben a portré az életműben egyben lezárás, egy alkotói periódus szimbolikus koporsója. A fotó szemben helyezkedik el Pista fafiguráival és miniatűr babafoteleivel. A kiállításrendezés feszültséget indukál, amely a nagyapa identitásának ellentmondásait tudatosan mélyíti el és kuszálja össze. Az alkotó

reflektál saját pozíciójára is. Pista részeg portréjában a kamera nemcsak dokumentációs eszköz, hanem egyfajta védőpajzs és fegyver, amely traumatikus helyzetekben biztosítja számára mind a határozott nézőpontot, mind a szükséges érzelmi távolságtartást.

Bede Kincső munkái a hazai Z generációs alkotók körében is értelmezhetők, akik egyre tudatosabban reflektálnak a személyes és kollektív emlékezet metszéspontjaira. Hasonló tematikával dolgozik **Deák Róza** is, aki privát képi archívumok újrakeretezésével igyekszik feltérképezni gyermekkora és családi kapcsolata érzelmi térképét. Esetében az alkotás önreflexív és terápiás folyamat: nem pusztán nosztalgikus visszatekintés, hanem kritikai gesztus, amely a múlt újraírásának lehetőségeit és az alkotással járó szorongásokat is tematizálja – gyakran fotó és installáció formájában.

Bede Kincső: Pista művészete – fotó: Vörös Judit

Papp Ida Zsuzsanna ezzel szemben az identitás és az örökség összefonódását vizsgálja, de nála ez a kutatás szorosabban kapcsolódik a kelet-európai női tapasztalathoz, a folklórhoz és a vallás vizuális hagyományaihoz. Intermediális technikái – mint a montázs, videó vagy installáció – érzékletesen mutatják meg az emlékezés idő- és térbeli rétegzettségét. Bedéhez hasonlóan Papp is az örökölt mintázatokkal dolgozik, de míg Bede a trauma intim oldalára fókuszál, Papp inkább a kulturális kontextus kollektív dimenzióit emeli ki.

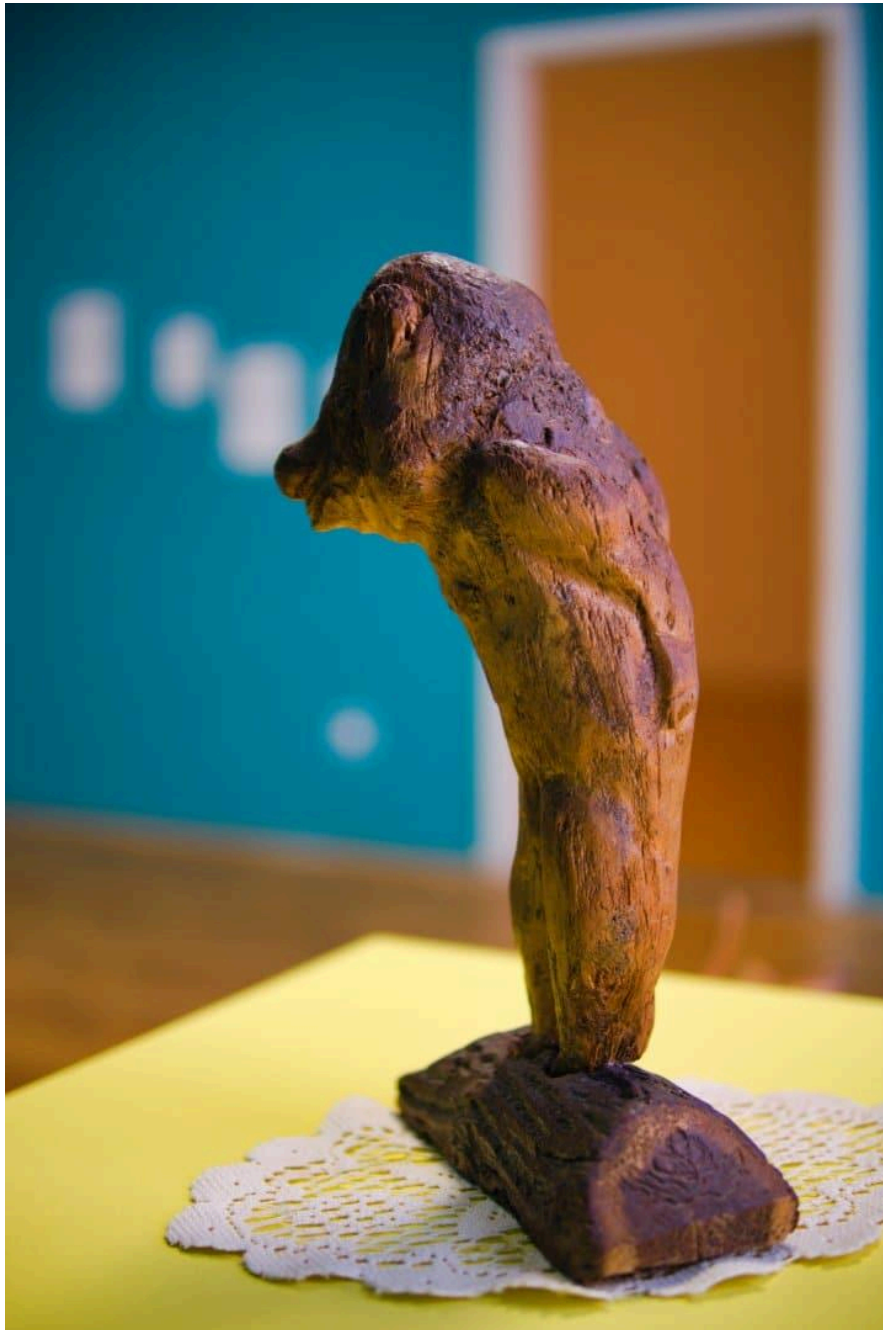
Bolla Szilvia művészete egy másik irányt képvisel: ő a depressziót vizsgálja mint posztkapitalista állapotot, ahol a test és az emlék anyagi és fogalmi szinten is rétegződik. Művei szimbolikusabbak, rendszerkritikusabbak – míg Bede alkotásait az empátia és az otthon mint belső tér metaforái hatják át.

Bede Kincső: Pista művészete – fotó: Nyári Kristóf

Ezekkel a párhuzamokkal együtt Bede Kincső munkái leginkább úgy olvashatók, mint a törődés, az érzelmi feldolgozás és a trauma vizuális etnográfiaja – csendes, mégis határozott kísérletként arra, hogy kimondhatatlanná vált történetek is testet ölthessenek.

Bede Kincső kiállítása mégsem pusztán egyéni traumaértelmezés, de a családi archívumok, a hétköznapi tárgyak és a vizuális érzékenység metszéspontjában keletkező empatikus tér is. Egy olyan tér, ahol a fotó nem emlékké rögzít, hanem új emlékezési módot hoz létre – szelíden, de kérlelhetetlenül. A „Pista művészete” című anyag arra emlékeztet, hogy a trauma nem mindig hangos, és a gyógyulás sem feltétlenül heroikus: sokszor kötött zoknikban, elrejtett arcokban, visszerek hálózatában vagy fiókban lapuló fényképekben él tovább. Idővel kitehetővé, hordhatóvá válik.

Bede Kincső: Pista művészete – fotó: Nyári Kristóf

Ebben az értelemben Bede művészete nem csak személyes, hanem társadalmi is. Felmutatja, milyen rétegesen és csendesen épül a kollektív emlékezet a családi emlékekből – hogyan szivárog át az egyéni sérülékenység a generációs tapasztalatba. Munkái épp ezért nem válnak zárttá, de teret adnak a nézőnek, hogy időzzön, kapcsolódjon, és a saját történetein keresztül kérdezzen tovább. Hogy ne csak nézzen, hanem – végre – lásson is.

A kiállítás kurátora: Páldi Livia

Helyszín: Milestone Intézet, 1077 Budapest, Wesselényi utca 17.

Megtekinthető: május 9. – június 14., csütörtök–péntek: 16.00–19.00, szombat 10.00–16.00

A kiállítás támogatói: Ciklon Kft., Péter Képeret